

Gröna Bilister
Box 7070
103 87 STOCKHOLM

Remissvar
M2018/00348/R
23 februari 2018

Regeringskansliet,
Miljö- och energidepartementet

Skickat per e-post till:
m.registrator@regeringskansliet.se
christina.nordenbladh@regeringskansliet.se
m.remiss-energi@regeringskansliet.se

Remissvar från Gröna Bilister gällande:

Utkast till förordning om ändring i förordningen (2011:1088) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen

Gröna Bilister är en ideell förening som vill påskynda omställningen till en grön bilism som är anpassad till planetens gränser, till städernas dyrbara utrymmen och till landsbygdens behov. Gröna Bilister är teknikneutrala och företräder inget intresse när det gäller fordon, drivmedel eller val av mobilitetslösningar.

I detta remissvar lämnar Gröna Bilister först sina synpunkter på det aktuella utkastet till förordning. Sedan ger vi vår syn på varför det är nödvändigt att genomföra en förändring i hållbarhetskriterierna av den typ som föreslås, så att PFAD inte längre klassificeras som en restprodukt.

Sammanfattningsvis stöder Gröna Bilister föreliggande förslag på alla punkter utom en. Gröna Bilister anser att den nya förordningen måste träda i kraft samma datum som reduktionsplikten, den 1 juli 2018, snarare än den 1 januari 2019. Senareläggningen jämfört med föregående utkast är mycket olycklig.

Gröna Bilister är tacksamma för möjligheten att lämna synpunkter på denna remiss. Vi bistår gärna regeringen med fler synpunkter i det fortsatta arbetet för att uppnå ett fossilfritt, hållbart transportsystem.

Gröna Bilisters synpunkter

Gröna Bilister stöder grundtanken bakom föreliggande förslag, att definitionen av begreppet *restprodukt* måste bli snävare och mer precis.

Behovet av detta har blivit akut sedan efterfrågan på förnybar diesel HVO vuxit mycket snabbt under några år, och palmoljederivatet PFAD på kort tid seglat upp som den dominerande råvaran till HVO. Detta driver ytterligare på den redan överhettade marknaden för palmolja produkter och bidrar därför – direkt eller indirekt – till den pågående skövlingen av regnskog i Indonesien, och till den accelererande exploateringen jungfruliga våtmarker.

Förslaget fyller i detta avseende sitt syfte: det ser till att PFAD inte längre kommer att klassificeras som restprodukt. Därmed kommer PFAD i praktiken att stängas ute från den svenska marknaden tills den blir spårbar och uppfyller hållbarhetskriterierna för markskydd.

Det föreliggande utkastet till förordningsändring är utförligare än det första utkastet (remiss M2017/01738/R), och vissa formuleringar har arbetats om och förtydligats. Gröna Bilister är glada för att så har skett. Flera remissinstanser klagade på att logiken i det första utkastet var snårig och kunde ge upphov till missförstånd.

För att undvika godtycke i bedömningen är det också bra att en högsta prisnivå för en restprodukt preciseras, motsvarande 40 % av priset på processens primära slutprodukt. Den valda nivån kan förstås diskuteras, men Gröna Bilister anser att den är rimlig.

Gröna Bilisters gläds också åt att det föreliggande utkastet specificerar vilka råvaror som garanterat kommer att förbli klassade som restprodukter, genom att hänvisa till en lista på sådana råvaror i Bilaga II till direktiv (EU) 2015/1513. Det gäller bland annat trädtoppar, sågspån, svartlut, brunlut, fiberslam, lignin och tallolja. Dessa råvaror är, eller kan komma att bli, väsentliga för en växande inhemsk industri som tillverkar biodrivmedel av svenska råvaror. Dessa besked skapar lugn på marknaden och ger förutsättningar för långsiktiga investeringar.

Enligt det första utkastet som gick ut på remiss skulle ändringarna i förordningen om hållbarhetskriterier träda i kraft den 1 juli 2018. Enligt det föreliggande utkastet träder ändringarna istället i kraft den 1 januari 2019. Gröna Bilister anser att detta senareläggande är mycket olyckligt.

Förseningen innebär att det uppstår ett fönster på ett halvt år då det kommer att vara fritt fram att använda PFAD för att uppfylla den reduktionsplikt för diesel som införs den 1 juli 2018. PFAD är den billigaste råvaran som är tillgänglig på marknaden och tilldelas automatiskt en mycket låg klimatpåverkan så länge den klassificeras som restprodukt. Det kommer därför att bli överlägset lättast och billigast för bolagen att uppfylla plikten genom att blanda in HVO gjord av PFAD. Vi kommer att få bevittna en sista yra under det andra halvåret 2018 då det pumpas in så mycket PFAD det bara går i svensk diesel, på tvärs mot förslagens syfte.

PFAD och palmolja som råvara till förnybar diesel

De flesta i miljörelsen och i drivmedelsbranschen är överens om att det är produktionsvillkoren som avgör om ett biodrivmedel är hållbart snarare än valet av råvara. Utifrån denna princip kan man argumentera för att man inte ska förbjuda eller försämma villkoren för palmolja eller PFAD, utan istället arbeta metodiskt för att framställningen av dessa råvaror i Indonesien och Malaysia blir mer hållbar.

Gröna Bilister anser dock att situationen i dessa länder är så akut att vi måste frånga denna vackra princip. Som ett första steg anser vi att det är nödvändigt att ändra hållbarhetskriterierna så att PFAD inte längre klassificeras som restprodukt. (Även om den föreslagna definitionen av restprodukt i 3 a § inte nämner enskilda råvaror är dess primära syfte att se till att PFAD inte längre ska anses vara en rest.)

Efterfrågan på palmoljeprodukter stiger snabbt. Den globala produktionen av palmolja har fördubblats sedan år 2005. I spåren av detta har regnskogsskövlingen i Indonesien accelererat. Om avverkningen fortsätter i 2012 års takt kommer Indonesiens regnskog att vara försvunnen om 50 år. För klimatets skull är det illavarslande att en allt större del av avverkningen sker i våtmarker som binder mycket kol. Indonesien är nu världens tredje eller fjärde största källa till utsläpp av växthusgaser, efter att år 2013 ha seglat om Ryssland och är på väg att passera Indien. Bara USA och Kina släpper ut mer. Av Indonesiens utsläpp kommer 70 % från skogsbruk och ändrad markanvändning.

Tyvärr har inte hållbarhetscertifiering av palmolja förmått hejda denna utveckling. Tio år efter introduktionen är andelen palmolja som är certifierad enligt RSPO inte större än 20 % och har till och med sjunkit de senaste åren. Ändå är efterfrågan på certifierad palmolja inte ens hälften av tillgången. Certifieringens styrande effekt blir därmed liten. Hoppet om en snar sanering av palmoljebranschen står istället till omfattande branschvisa överenskommelser, och till att lagarna kring skogsskydd i Indonesien börjar efterlevas. Men det är svårt att styra en skenande marknad i en fattig del av världen utan att dämpa själva efterfrågan.

Vissa aktörer vill tona ned biodiesels roll i denna växande efterfrågan. Men det finns trovärdiga uppgifter på att 45 % av all palmolja som importerades till Europa år 2014 användes till biodiesel och att 10 – 15 % av hela världens palmoljeproduktion samma år gick till biodiesel.

Andra menar att även om palmolja inte bör användas som råvara till biodiesel är det fritt fram att använda PFAD. Detta ämne är en ofrånkomlig rest vid tillverkningen av palmolja och har en fix liten volym på cirka 5 % av palmoljans produktionsvolym. Därför påverkar inte PFAD den totala efterfrågan i palmoljeindustrin, menar de. Men priset på PFAD var den 1 januari 2018 hela 97 % av priset på raffinerad palmolja. Priskvoten har stigit gradvis sedan millennieskiftet och legat på över 90 % under hela år 2017. Därmed blir det svårt att skilja effekten på palmoljemarknaden av en ökad efterfrågan på PFAD från effekten av samma tillkommande efterfrågan på palmolja.

Den hastigt uppfammande efterfrågan på PFAD till HVO i Sverige är inte försumbar i sammanhanget. År 2016 hamnade cirka 10 % av all PFAD som framställdes i världen i svenska dieselfordon. År 2017 kan andelen ha varit uppåt 20 %.

Det är av dessa skäl Gröna Bilister anser att det är nödvändigt att dra i nödbromsen när det gäller PFAD, på det sätt som görs i och med föreliggande förslag.

I konsekvensanalysen till detta förslag noteras att palmolja till viss del kommer att ersätta den PFAD som försvinner från den svenska marknaden när förslaget träder i kraft. Skälet är att palmolja då kommer att vara den billigaste råvaran som finns att tillgå i tillräcklig mängd. Vissa aktörer menar att detta skulle vara som att gå ur askan i elden, och att vi därför bör låta PFAD behålla sin klassificering som restprodukt.

Enligt Gröna Bilisters argumentation ovan är dock trycket som palmolja och PFAD utsätter regnskogen för ungefär detsamma. Den palmolja som kommer att importeras är att föredra i så måtto att den är spårbar och kommer från odlingar som uppfyller kriterierna för markskydd, medan PFAD i dagsläget är omöjlig att spåra tillbaka till odlingen, som kan ligga på en illegal nyodling i regnskogen.

Ur svenskt perspektiv är den springande punkten att inhemska råvaror från skogs- och massaindustri har möjlighet att konkurrera ut palmoljan på några års sikt, medan de inte har en chans mot PFAD så länge denna klassificeras som restprodukt. HVO tillverkad av svenska restprodukter från skogs- och massaindustri kommer i och för sig att bli dyrare än HVO tillverkad av palmolja, men den kommer å andra sidan att tilldelas en mycket lägre klimatpåverkan, vilket gör den mer attraktiv inom ramen för reduktionsplikten.

Gröna Bilister har samlat fördjupande material i detta ämne här:
www.gronabilister.se/palmolja-pfad

För Gröna Bilister

Per Östborn, drivmedelsansvarig styrelseledamot
Johanna Grant, ordförande
Martin Prieto Beaulieu, styrelseledamot